

เรื่อง ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อและข้อห้ามของหมู่บ้านวังกะสัง ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

รายละเอียด

บทนำ

ชาวบ้านที่อาศัยในหมู่บ้านวังกะสัง ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร มีเชื้อสายเป็นชาวไทยกะเหรี่ยง (ปกากะญอ) ปัจจุบันตั้งถิ่นฐานในเขตอุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า ซึ่งชุมชนบ้านวังกะสัง เป็นชุมชนที่มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นในหลายด้าน เช่น อาหาร การแต่งกาย ภาษา ความเชื่อ ประเพณี วิถีวัฒนธรรม บ้านเรือน ที่ยังคงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของวิถีชาวกะเหรี่ยงได้อย่างดี รวมถึงมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่เป็นถ้ำ น้ำตก และต้นมะเดื่อยักษ์ ชุมชนบ้านวังกะสัง เป็นชุมชนยังคงรักษาประเพณี ความเชื่อ การแต่งกาย ภาษา อาหาร วิถีวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงแบบดั้งเดิม ซึ่งมีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น และในปัจจุบันก็ยังคงปฏิบัติกันอยู่ และสามารถนำอัตลักษณ์ที่เป็นวิถีวัฒนธรรมของชุมชนไปเผยแพร่ ในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนได้ ทำให้ประชาชนมีงานและรายได้จากการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อให้เข้าใจ วิถีชีวิตประเพณี ความเชื่อ และข้อห้ามหรือนิยามต่าง ๆ ภายในชุมชนชาวไทยกะเหรี่ยง(วังกะสัง) ผู้เขียนจึงขอเสนอประเพณีการเกิด การแต่งงาน รวมไปถึงประเพณีและพิธีกรรมอื่น ๆ ที่น่าสนใจของชาวบ้านวังกะสัง

ข้อมูลทั่วไปของชุมชน

หมู่บ้านรุ่งกะสังตั้งอยู่ที่ ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็น ชาว ปกาเกอญอ หรือคนทั่วไปเรียกว่า ชาวกะเหรี่ยง ชาวกะเหรี่ยงอาศัยตัวอยู่ในหุบเขามากกว่า 200 ปี หมู่บ้านรุ่ง กระสัง เดิมชาวปกาเกอญอที่รุ่งกระสังเรียกตัวเองว่า “ทีลอสู โวชะโกร” หมายความว่า น้ำตก คลอง รุ่งกระสัง ช่วยหล่อเลี้ยงคนทั้งหมู่บ้านรุ่งกระสัง นับได้ว่ารุ่งกระสังเป็นหมู่บ้านที่ยังคงรักษาวิถีเดิมๆ ไม่เปลี่ยนแปลงมากกว่า ร้อยปีด้านประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ และข้อห้ามต่างๆ ของหมู่บ้านรุ่งกะสังชน นั้นมีความคู่ไปกับการนับถือผี ของชาวบ้าน เช่นเดียวกับชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่อื่น ๆ โดยเฉพาะการนับถือเรื่องผีวิญญาณและสิ่งเหนือ ธรรมชาติ ส่วนใหญ่มีความโดยเชื่อว่าผีเป็นผู้ดูแล กำกับพฤติกรรมทุกอย่างตั้งแต่เกิด เช่น ผีบ้านผีเรือน เป็นผี ประจำบ้าน เรือน ผีวิญญาณของปู่ ย่า ตา ยายที่วนเวียนภายในบ้านคอยป้องกันรักษาบุตรหลานให้อยู่อย่าง สงบสุข ส่วนผี บ้านเป็นผีหรือ เทพารักษ์รักษาหมู่บ้าน บางที่เรียกว่า ผีเจ้าเมือง หรือผีเจ้าที่ เจ้าป่า เจ้าเขา ผีฝ่าย ผีนา ซึ่งมี ความสำคัญมากโดยเฉพาะในพิธีกรรมเกี่ยวกับการเกษตร การดำรงชีพและพิธีกรรมเกี่ยวกับ ความอยู่ดีมีสุขของ คนในหมู่บ้าน เป็นต้น (มะลิ ทองคำ, การสัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2565)

ประเพณี ความเชื่อและพิธีกรรมในชุมชนหมู่บ้านรุ่งกะสัง

1. ประเพณีการเกิด

เมื่อสตรีกะเหรี่ยงตั้งครรภ์ ก็จะต้องปฏิบัติอย่างระมัดระวังตั้งอย่างเคร่งครัด เพื่อมิให้คลอดบุตรยาก เป็น อันตรายแก่แม่และเด็ก อาหารเป็นเรื่องสำคัญ หญิงมีครรภ์ต้องไม่รับประทานอาหาร ที่ไม่คุ้นเคยหรือที่ คนอื่น ทำมาขาย การดื่มเหล้า เชื่อว่าจะทำให้แท้งและการกินขนุนจะทำให้ทารกในครรภ์เกิดมาเป็นโรคผิวหนัง นอกจากนี้ยังห้ามหญิงมีครรภ์ไปงานศพ เพราะวิญญาณผู้ตาย ไปสู่โลกได้ง่ายๆ หากเผชิญไปเห็นศพหรือ คน ตายเข้า ก็จะต้องทำพิธีเรียกขวัญกันอย่างด่วน และคนในหมู่บ้านก็จะช่วยกันระมัดระวังมิให้เกิดเหตุการณ์ใดๆ มารังควานหญิงมีครรภ์ เช่นไม่ล้มต้นไม้ขวางทางเดินไว้ เพราะจะทำให้ผู้ไปพบคลอดบุตรยาก ต้องบัตั้งความ หรือขอขมากันด้วยไก่หนึ่งตัว (มะลิ ทองคำ, การสัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2565)

การดูแลสุขภาพของหญิงกะเหรี่ยงตั้งครรภ์ในด้านการดูแลสุขภาพให้มีความแข็งแรงนั้น ได้รับ การ ถ่ายทอดองค์ความรู้จากบรรพบุรุษเดิมเช่นเดียวกับเผ่าอื่นๆ คือเริ่มตั้งแต่เด็กที่อยู่ในท้อง มารดาจนถึงวัย ชรา ภาพ ซึ่งจะเห็นได้จากจะมีข้อห้ามและข้อพึงปฏิบัติทั้งบิดาและมารดาเช่น ห้ามกินตัวอ่อนของตัวต่อ ห้ามกิน อาหารที่มียาง เช่น เผือก ขนุน ห้ามกินเนื้อหมูป่าและสัตว์ที่ถูกเสือกัดตาย ห้ามนอนหลับมากเกินไป และทำงานหนักเกินไป

นอกจากนั้น สตรีกะเหรี่ยงตั้งครรภ์จะต้องกินผักบำรุงร่างกาย รักษาความสะอาด ทำงานให้พอเหมาะ และ รักษาอารมณ์ให้ดีอยู่เสมอ การคลอดตามปกติหญิงกะเหรี่ยงจะให้กำเนิดทารก ในบ้านของตนเองโดยมี สามี มารดา และ ญาติอื่น ๆ คอยช่วยเหลือ เวลาคลอดจะนั่งชันเข่าบนพื้นโดยโหนผ้าซึ่งผูกห้อยลงมาจากขอ ช่วยนวดต้น

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ทารกออกจากครรภ์ขณะที่เธอเบ่งอยู่นั้น เมื่อทารกพ้นออกจากครรภ์ เขาจะตัดสายสะดือด้วยมีด ไม้ไผ่และห่อรกด้วยผ้าบรรจุลงในกระบอกไม้ไผ่ จากนั้นจะให้พ่อของเด็กนำสะดือที่อยู่ในกระบอกไม้ไผ่ ไปแขวนไว้บนต้นไม้ในป่า ต้นไม้ต้นนี้เรียกว่า "ป่าเดบอ" เป็นต้นไม้ที่ใช้เก็บขวัญเด็ก ห้ามตัดต้นไม้ต้นนี้เพราะ จะทำให้เด็กล้มป่วย หรือถึงแก่ชีวิตได้ ถ้ามีคนไม่รู้และไปตัดต้นไม้ต้นนั้น จะต้องทำการเรียกขวัญเด็กทันที โดยตามผู้เชี่ยวชาญมาประกอบพิธีสวดทำน้ามนต์รดทั่วตัวมารดา เสร็จแล้วสามี หรือบิดาของเธอจะทำพิธี เรียกขวัญให้มารดาและเด็ก เมื่อเด็กครบเดือนจึงจะทำพิธีตั้งชื่อ พ่อแม่จะผูกข้อมือเด็กและเจาะหู เพื่อแสดง ว่าทารกนี้เป็นคนมิใช่วานร แล้วกล่าว "บัดนี้เจ้าเป็นคนแล้ว" หากเด็ก ล้มป่วยลงหลังจากคลอดออกมาเพียงไม่กี่วัน พ่อแม่ก็จะไปที่ฝั่งรกเด็กแล้วเรียกขวัญให้กลับเข้าร่าง หากป่วยเมื่ออายุมากกว่าสองสัปดาห์ขึ้นไป ก็จะต้องเช่นผีด้วยไก่เพื่อซื้อวิญญาณเด็ก เมื่อขึ้นบ้านก็จะเคาะบันไดลวงหน้าขึ้นไป แล้วรีบเข้าบ้านเพื่อดู ให้แน่ใจว่าวิญญาณได้เข้าร่างเด็กแล้ว พิธีเรียกขวัญนี้คือพิธีผูกขวัญครั้งแรกของบุคคลผู้หนึ่งที่เกิดมาลืมตาอยู่ บนโลก คนกะเหรี่ยงเชื่อว่าขวัญของคนมีอยู่ 37 ขวัญที่อยู่ในรูปของสัตว์ชนิดต่าง ๆ การผูกขวัญครั้งแรกของ ทารกนี้ก็จะทำให้ทารกได้รับขวัญที่ 37 ขวัญนี้ โดยครบถ้วน ซึ่งได้แก่

1. ขวัญหัวใจ
2. ขวัญมือซ้าย
3. ขวัญมือขวา
4. ขวัญเท้าซ้าย
5. ขวัญเท้าขวา
6. ขวัญหอย
7. ขวัญหู
8. ขวัญปลา
9. ขวัญเขียด
10. ขวัญแย้
11. ขวัญจิ้งหรีด
12. ขวัญตุ๊กแตน
13. ขวัญตุ๊กแก
14. ขวัญแมงมุม
15. ขวัญนก
16. ขวัญหนู
17. ขวัญชะนี

18. ขวัญหมูป่า
19. ขวัญไก่อป้า
20. ขวัญแก่ง
21. ขวัญกวาง
22. ขวัญสิงห์
23. ขวัญเสือ
24. ขวัญช้าง
25. ขวัญข้าว
26. ขวัญง
27. ขวัญตุ่น
28. ขวัญเม่น
29. ขวัญเสียงผา
30. ขวัญแรด
31. ขวัญเต่า
32. ขวัญตะกวด
33. ขวัญกุ่ม
34. ขวัญอีเห็น
35. ขวัญกระทิง
36. ขวัญต่อ
37. ขวัญนกแก๊กนกแกง (Widebase, 2549)

แต่เมื่อคลอดเรียบร้อยแล้ว มารดาก็จะต้องนั่งอยู่ไฟสามวันก่อนจะออกจากบ้าน หญิงที่เพิ่งคลอด จะไม่สามารถนอนราบลงไปได้ เพราะเชื่อกันว่าจะทำให้โลหิตขึ้นสมองตาย บางรายก็จะนั่งกอดหินซึ่งเผาไฟร้อน แล้วห่อผ้าแนบท้องไว้ ระหว่างนี้อาหารที่กินได้ คือ ข้าวกับน้ำเปล่าหรือข้าวต้มเท่านั้น วันหลังคลอดมารดา จะเคี้ยวข้าวผสมกับเกลือและน้ำจุนละเอียดแล้วป้อนให้เด็กเป็นพิธิ เมื่อสายสะดือเด็กหลุดก็จะทำพิธีผูก ข้อมือเด็ก และผูกคอ ด้วยสร้อยกรวดเป็นการอวยพรให้แข็งแรงโตเร็ว

ปัจจุบัน แม้ว่าความเจริญเริ่มเข้าสู่ชนบทการพัฒนาเริ่มเกิดขึ้น จึงทำให้ความเชื่อ วัฒนธรรมต่าง ๆ เริ่มลดน้อยลงไป ส่วนใหญ่กะเหรี่ยงในสมัยนี้จะนิยมไปคลอดบุตรในโรงพยาบาล เพราะถือว่าสะดวกสบาย ไม่ยุ่งวายนเหมือนแต่ก่อน ยังมีเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามายังทำให้เข้ามา คลอดบุตรในเมืองกันมากขึ้นจนมาถึง ทุกวันนี้ (มะลิ ทองคำ, การสัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2565)

2. ประเพณีแต่งงาน

ประเพณีแต่งงานของชาวไทยกะเหรี่ยง (ปกากะญอ) ในหมู่บ้านรุ่งกะสังมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “อ้อ มู” ซึ่งโดยทั่วไปแล้วชาวไทยกะเหรี่ยง (ปกากะญอ) ในหมู่บ้านรุ่งกะสังไม่มีการกำหนดช่วงเวลาในการจัดงานที่ตายตัว แต่มักจะนิยมแต่งงานในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ โดยหนุ่มและสาวกะเหรี่ยง มักมีโอกาสมพบปะสนทนากัน ในตอนกลางคืน หนุ่มกะเหรี่ยงจะไปหาสาวที่บ้าน และนั่งสนทนากันบนบ้านซึ่งอาจเป็นนอกห้องหรือในห้อง ส่วนใหญ่จะเป็นในห้อง เพราะมีเตาไฟที่ให้แสงสว่างอยู่กลางห้อง เนื่องจากบ้านของกะเหรี่ยงมีห้องเพียงห้องเดียว ในขณะที่สนทนากัน พ่อแม่ก็จะนอนอยู่ใกล้เตาไฟนั่นเอง นอกจากที่บ้านของหญิงสาวแล้ว โอกาสที่หนุ่มสาว กะเหรี่ยง จะได้พบกันก็คือ ในงานศพเวลากลางคืนพวกหนุ่มสาว จะเดินรอบ ๆ ศพ และกอดคอกันร้องเพลง (ระหว่างหญิงกับหญิง หรือชายกับชาย ระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงห้ามกอดคอกันเด็ดขาด) เพื่ออวยพรให้ผู้ตาย ไปสู่ที่สงบๆ โอกาสนี้เป็นโอกาสที่หนุ่มสาวจะได้ใกล้ชิดและสนิทสนมกันมากขึ้น การร้องเพลงในงานศพนี้ ทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายจะได้ตอบบทเพลงกันและกันอย่างสนุกสนาน

หากหนุ่มสาวได้เสียกันก่อนแต่งงาน ก็จะต้องมีการขอขมาต่อผีเจ้าที่ ซึ่งเป็นผีบ้านไม่ใช่ผีเรือนและให้มีการขอขมาต่อผู้เฒ่า รวมทั้งหัวหน้าหมู่บ้านและหมอผีด้วย วันต่อมาจึงจะจัดให้มีการแต่งงานกัน พิธีการ แต่งงานของหนุ่มสาวที่ได้เสียกันก่อนแต่งงานจะไม่มีการสนุกสนานรื่นเริงเหมือนงานแต่งที่เป็นหนุ่มสาวบริสุทธิ์ แต่ทำพอเป็นพิธีเท่านั้นกะเหรี่ยงหนุ่มสาวที่บริสุทธิ์ จะไม่ยอมไปร่วมในพิธีด้วย เพราะเกรงว่าจะเอาตัวอย่าง เหล่านี้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ดีมาใช้ และถือว่าเป็นการผิดประเพณีกะเหรี่ยงทำให้วงศ์ตระกูลเกิดเรื่องน่าละอาย ถ้าหนุ่มสาว คู่ที่ได้เสียกันไม่ใช่หนุ่มสาวหรือสาวโสด ก็จะต้องถูกปรับเป็นเงินและสัตว์เลี้ยงได้แก่ หมู ไก่ และควาย เป็นต้น (บ้านจอมยุทธ, ม.ป.ป.)

หลักพิธีแต่งงานของชาวไทยกะเหรี่ยง (ปกากะญอ) ในหมู่บ้านรุ่งกะสัง

เริ่มด้วยการให้ผู้เฒ่าผู้แก่มาทาบทามเพื่อถามความสมัครใจทั้งสองคนก่อน จากนั้นจะเป็นการสู่ขอโดย ฝ่ายหญิงได้ให้ผู้อาวุโสชาย 2 คนไปหาฝ่ายชาย (ประเพณีการสู่ขอของกะเหรี่ยงผู้หญิงจะเป็นผู้สู่ขอผู้ชาย) หลังจกยินยอมตกลงกันแล้ว ทั้งสองฝ่ายก็ได้นัดหมายกันว่า อีกเจ็ดวันจะทำพิธีแต่งงาน (การกำหนดวันแต่งงาน ซึ่งจะจัดขึ้นภายใน 7-9 วัน หลังจาก วันสู่ขอและต้องเป็นวันที่คี่ เช่น วันที่ 3 วันที่ 5 วันที่ 7 หรือวันที่ 9 หลังจากการสู่ขอ จะเป็นวันไหนก็ใช้วิธีปักกระดุกไก่อูเอา เมื่อกำหนดวันแล้วก็บอกไปยังญาติมิตรทั้งหลาย จะได้เตรียมตัวช่วยเหลือ เช่น เตรียมหมู ไก่ หรือเหล้าสำหรับใช้ในพิธีแต่งงาน) เมื่อฝ่ายชายเต็มใจรับการสู่ขอ ก็จะมีผู้อาวุโสชายฝ่ายชาย 2 คนและหนุ่มโสด 1 คน ที่ไม่ใช่พี่น้องของเจ้าบ่าว รับการสู่ขอเพื่อนัดหมาย วันแต่งงาน ชายหนุ่มโสดคนนี้จะเป็นตัวประกันในการแต่งงาน หากเจ้าบ่าวตัวจริงเกิดขัดข้องด้วยเหตุใดก็ตาม ชายหนุ่มคนนี้จะต้องแต่งงานแทนเจ้าบ่าวตัวจริง ณ บ้านฝ่ายหญิงก็จะมีการฆ่าไก่เพื่อต้มหรือแกงและมีการ เตรียมเหล้าเลี้ยง เพื่อเป็นการยืนยันว่าจะไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดสัญญา หากมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดพลั้ง ฝ่ายนั้น จะหาคู่ครองยาก เพราะ

ไม่มีสัจจะในวันแต่งงาน ฝ่ายชายจัดขบวนแห่ซึ่งมีการร้องทำเพลง ตีฆ้องกลองกันอย่างสนุกสนาน เดินไปบ้านเจ้าสาว ทุกคนแต่งกายแบบกะเหรี่ยง เจ้าบ่าวจะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าเก่าๆ ในขบวนแห่ เจ้าบ่าว ต้องเตรียมสิ่งของใส่ตะกร้า แล้วให้หญิงอาวุโสพาไป การพาดก็คือ การใช้สายคล้องสะพายอยู่ ตรงหน้าผากและตะกร้า อยู่ข้างหลัง ในตะกร้าจะมีของมีเครื่องมือ เช่น พรำ จอบเสียม เงินก้อน โบราณ เงินเหรียญซึ่งเป็นโลหะเงิน ผ้า โปก ศีรษะ เสื้อและผ้าถุงใหม่ของแม่บ้าน เป็นต้น ฝ่ายเจ้าสาว จะจัดขบวนที่มีแต่ผู้ชายไปรับและนำเข้ามาใน บ้าน ในขบวนของแต่ละฝ่ายจะมีผู้ร้ายเวทย์มนต์คาถา ไปด้วย (บ้านจอมยุทธ, ม.ป.ป.)

เมื่อขบวนเจ้าบ่าวไปถึงลานบ้านเจ้าสาว จะมีพิธีตีหม้อ โดยเจ้าสาวเอาหม้อที่เป็นหม้อขวดแรกจาก การต้มกลั่นครั้งแรก ซึ่งเรียกว่า "ชิว" หมายถึงหัวหม้อ แก้วสุดท้ายเรียกว่า "ชิต" หมายถึงก้นหม้อ (เรียกพิธีกรรมนี้ว่า "แควะ ชิว" หมายถึง พิธีหัวหม้อและก้นหม้อ) เพื่อรินให้เจ้าบ่าว 1 แก้ว เจ้าบ่าวจะส่งให้ หัวหน้าผู้รอบรู้เวทย์มนต์คาถาอาคม ทำการเสกเป่าและอวยพรให้อยู่ดีมีสุข เสร็จแล้ว หัวหน้าจะรินหม้อ ลงพื้นดินนิดหน่อย แล้วจะส่งกลับให้เจ้าบ่าวดื่มจนหมด สุราที่เหลือในขวดก็ส่ง ให้ญาติพี่น้องดื่มกันจนหมด จากนั้นฝ่ายเจ้าบ่าวก็รินหม้อของตนให้เจ้าสาวและทำพิธีเช่นเดียวกัน เมื่อทำพิธีดื่มหม้อแล้ว พิธีต่อไปคือ พิธีขึ้นบ้าน ขณะขึ้นถึงหัวบันไดบ้านจะมีญาติอาวุโสฝ่ายหญิงเอาข้าวเย็นราดลงบนเท้าของคู่บ่าวสาวเพื่อล้าง เสนียดจัญไร พร้อมกล่าวคำอวยพร และจะมีการรดน้ำที่เท้าให้แก่ผู้ที่ตามมาทุกคน จากนั้นทำ พิธีป้อนข้าว โดยเจ้าสาวเอาข้าวและอาหารใส่ถ้วยเล็ก ๆ เพื่อให้เจ้าบ่าวกินให้หมดในหนึ่งคำ จากนั้นญาติของทั้งสองฝ่าย ก็จะทำแบบเดียวกัน แล้วจึงรับประทานอาหารกันตามปกติ เมื่อรับประทานอาหารเสร็จแล้ว พรรคพวกของ ทั้งสองฝ่ายจะตีหม้อ และร้องเพลงของเผ่า ตามบ้านญาติพี่น้องของเจ้าสาว แล้วหัวหน้าทั้งสองฝ่ายต่างอวยพร ให้เจ้าบ่าวเจ้าสาว (บ้านจอมยุทธ, ม.ป.ป.)

ประเพณีของกะเหรี่ยงถือว่าข้าวเป็นชีวิต จึงให้ความสำคัญกับหม้อที่ทำมาจากข้าวสำหรับทำพิธีกรรมทุกพิธีกรรม โดยเฉพาะในพิธีตีหม้อเจ้าสาวจะนำสายกระพวนมาคล้องคอเจ้าบ่าว และนำบุหรี่ปองมวน มาให้ มวนที่หนึ่งจุดไฟให้เจ้าบ่าว มวนที่สองให้เจ้าบ่าวถือไว้ในมือ จากนั้นเจ้าสาวจะแจกสายกระพวนแก่ เพื่อนบ้านที่มากับเจ้าบ่าว ระหว่างพิธีตีหม้อหัวหม้อ ก้นหม้อ คนอื่น ๆ ก็ตีหม้อด้วย พร้อมกับขับลำนำโต้ตอบ กันอย่างสนุกสนาน เจ้าบ่าวกับแขกผู้มาเยือนจะรับเนื้อหาลำนำเป็นการถามไถ่กัน ถึงการเดินทางว่า เป็นอย่างไรบ้าง มีความทุกข์ยากลำบากใจอะไรบ้างไหม เจอะเจอกับอะไรบ้าง หลังจากนั้นจึงแยกย้ายกัน ในส่วนของเจ้าบาวนั้นคืนแรกเจ้าบ่าวจะไปนอนบ้านอีกหลังหนึ่ง ซึ่งไม่ใช่บ้านเจ้าสาวแต่อาจบ้านของหัวหน้า ผู้มาขอนัดวันแต่งงานเจ้าบ่าวสาวหรืออาจจะไม่ได้นอน เพราะต้องไปกับผู้ใหญ่ซึ่งขับเสียดลำนำโต้ตอบกันทั้งคืน วันรุ่งขึ้นผู้ชายฝ่ายเจ้าสาวมารับเจ้าบ่าวเพื่อไปยังบ้านเจ้าสาว เพราะมีพิธีอีกขั้นตอนหนึ่งคือ พิธีการผูกข้อมือ โดยในพิธีจะให้เจ้าบ่าวกับเจ้าสาวนั่งลงใกล้กันและใกล้ขันโตก ผู้อาวุโสคนหนึ่งในหมู่บ้านนำด้ายขาวสองเส้น ผูกข้อมือ เจ้าบ่าวก่อนแล้วผูกข้อมือเจ้าสาวต่อ ขณะผูกข้อมือท่านผู้อาวุโสจะอธิษฐานอวยพรแก่เจ้าบ่าวและ เจ้าสาว จากนั้นแม่เจ้าสาวจะรินหัวหม้อให้

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เจ้าบ่าวตี้มและกันเหล่าให้เจ้าสาวตี้ม จากนั้นเจ้าบ่าวเจ้าสาวพร้อมกับพ่อแม่ญาติพี่น้องก็ลงมือกินข้าว เพื่อนบ้านของเจ้าบ่าวก็ขึ้นมากินข้าวในเวลานั้นด้วย เมื่อทุกคนกินข้าวอิ่มแล้ว เพื่อนบ้านของเจ้าบ่าวพากันกลับบ้าน ส่วนเจ้าบ่าวต้องนอนที่หมู่บ้านนี้อีกหนึ่งคืน ตกกลางคืนเจ้าสาวจะต้อง เปลี่ยนเครื่องแต่งกายเป็นชุดแม่บ้านสีดำใหม่เอี่ยมที่ เรียกว่า “เซชู” (คือผ้าเสื้อท่อนบนของชุดแม่บ้านผู้ออกเห้าย่ ออกเรือนแล้ว หมายถึงเสื้อดำ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งได้ว่า “เซเบอะ” หมายถึงเสื้อปักลูกเต๋อย ที่เรียกว่า เสื้อดำและเสื้อปักลูกเต๋อย เพราะ ท่อนล่างยังมีอีก เรียกว่า “หนี่หรือซิ่น” เป็นพื้นสีแดงและมีลายมัดหมี่ตัดขวาง ตลอดทั้งผืน) ส่วนเจ้าบาวนั้นต้องใส่เสื้อแดงที่เรียกว่า “เซก้อ” ซึ่งเจ้าสาวเป็นผู้ทอให้เจ้าบาวยี่นให้เจ้าบาว ด้วยมือของเจ้าสาวเอง (เซคือ หมายถึงเสื้อผู้ชายเป็นผ้าสีแดง คำนี้มีความหมายสวยงามสดงามและมีความ บริสุทธิ์ ผุดผ่อง) เวลาที่เจ้าบาวและเจ้าสาวต่างอยู่ในชุด แต่งงานรอเวลาพิธีส่งเข้าเรือนหอต่อไป คำคินนี้ยังมี ข้าวยี่นอีกมือหนึ่ง ซึ่งญาติเจ้าสาวไปเชิญชวนผู้อาวุโส 3-4 ท่าน ที่นำทางเจ้าบาวไปเยี่ยมตามบ้านต่าง ๆ เมื่อตอนกลางวันให้มากินข้าวด้วย เพื่อมาเป็นพยานในการส่งเจ้าสาวเจ้าบาวสู่เรือนหอ ทุกคนกินข้าวพร้อมกัน ตี้มเหล่าเสร็จจึงแยกย้ายกัน หลังจากเจ้าสาวเจ้าบาวตี้มเหล่าและรับประทานอาหารเสร็จแล้ว เจ้าสาวจะเปลี่ยน เครื่องแต่งกายให้เจ้าบาว ใหม่ จากนั้นหัวหน้าฝ่ายเจ้าบาวจะแจกของในตะกร้า ที่นำมาให้ญาติอาวุโสซึ่งเป็น หัวหน้าครอบครัว ของเจ้าสาว ส่วนเงินหล่อแท่งเก็บเอาไว้เป็นของประจำตระกูลต่อไปเป็นอันเสร็จพิธีการ แต่งงานที่บ้านเจ้าสาว

ชาวกะเหรี่ยงนิยมจัดงานแต่งงาน 2 วัน วันที่สองจะทำพิธีที่บ้านเจ้าบาว วันแรกเจ้าสาวยังไม่เปลี่ยนเครื่องแต่งกายชุดขาวทรงกระสอบที่แสดงความเป็นสาวพรหมจารีย์ แต่จะไปเปลี่ยนเป็นนุ่ง ผ้าถุงและสวมเสื้อ สำหรับหญิงมีเรือนในวันรุ่งขึ้น พิธีในวันที่สองดำเนินไปในลักษณะเดียวกับวันแรก เช่น หญิงอาวุโสฝ่ายหญิง จะเตรียมของใส่ตะกร้าร่วมขบวนแห่ไปยังบ้านเจ้าบาว เป็นต้น สองคืนกับ หนึ่งในที่ค้างอยู่ที่บ้านเจ้าสาว วันนี้ เจ้าบาวและเจ้าสาวต้องกลับไปยังบ้านเจ้าบาวพร้อมกับเพื่อนบ้าน ที่เป็นฝ่ายเจ้าสาวเป็นพยาน เมื่อรวมกันที่ บ้านเจ้าสาวแล้ว จากนั้นออกเดินทางไปยังหมู่บ้านเจ้าบาว เมื่อถึงบ้านเจ้าบาวก็จะมีเพื่อนบ้านรอรับ เพื่อมาทำ พิธีกันนฝ่ายของเจ้าบาวต่อ พ่อแม่ของเจ้าบาวยี่นรอลูกชายและลูกสะใภ้ใหม่ที่เชิงบันได ในมือถือกระบอกไม้ไผ่ ตักน้ำคนละกระบอก มีก้อนหิน 1 ก้อน วางอยู่ข้างหน้าให้ลูกชายกับลูกสะใภ้เหยียบบนก้อนหิน เจ้าบาวเหยียบ ทำขวาเจ้าสาวเหยียบทำซ้าย พ่อแม่เฒ่าลงไปบนเท้าของเจ้าบาวและเจ้าสาว พร้อมกับอธิษฐานว่า “มีแรงกิน มีแรงทำ มีอายุ ยี่นตั้ง ก้อนหิน มีความร่มเย็นตั้งน้ำ อย่าได้เจอะเจอกับความทุกข์ยากลำบากใจเลย” จากนั้น จึงขึ้นบนบ้าน รินเหล่าให้ผู้อาวุโสของหมู่บ้านและท่านก็อธิษฐานอวยพรให้ ตกตอนกลางคืนก็มีเสียงร้องเพลง กะเหรี่ยงขับลำนำโต้ตอบกันดังระงมทั้งหมู่บ้านระหว่างแขกฝ่ายเจ้าสาวกับฝ่ายเจ้าบาวที่หมู่บ้านของเจ้าบาวพิธีกรรมทั้งหมดอยู่ที่บ้านฝ่ายเจ้าสาว เพราะตามวัฒนธรรมกะเหรี่ยงพิธีกรรมภายในบ้านจะเป็นของ ผู้หญิง วันรุ่งขึ้นมีการเลี้ยงอาหารแขกและเพื่อนบ้านอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นเพื่อนบ้านของเจ้าสาวต่างพากันกลับบ้านในพิธีแต่งงานเจ้าสาวจะต้องแสดงฝีมือในการตี้มและกันเหล่าให้บิดามารดาฝ่ายเจ้าบาวตี้ม โดยเจ้าสาวยังค้าง อยู่ที่หมู่บ้านเจ้าบาวอีก

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ประมาณ 7 วัน ตามประเพณีกะเหรี่ยง สิ่งที่ถูกสะใภ้ต้องทำให้กับพ่อแม่สามีอันดับแรก คือการต้มเหล้า ซึ่งจะเป็นการพิสูจน์ว่า ลูกสะใภ้เก่งกาจในหน้าที่ของสตรีหรือไม่ เมื่อเจ้าสาวต้มเหล้าเสร็จแล้ว พ่อแม่เจ้าบ่าวก็เรียกญาติพี่น้อง ทุกคนมาร่วมกันดื่มและแสดงความคิดเห็น เช่น เหล้ามีรสชาติดีและอร่อย กล่าวชมเชยในฝีมือของเจ้าสาว เพราะนี่แสดงถึงนิมิตหมายอันดีที่ชีวิตครอบครัวของเจ้าบ่าวเจ้าสาวจะมีแต่ ความราบรื่นและอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ในวันที่ 8 เขาทั้งสองคนต้อง กลับไปยังหมู่บ้านเจ้าสาว (ผู้ชาย กะเหรี่ยงเมื่อแต่งงานแล้ว ต้องไปอยู่อาศัยบ้านผู้หญิง) ก่อนกลับแม่เจ้าบ่าวจะเตรียมกระซุหนึ่งใบให้ลูกสะใภ้ ใหม่แบกกลับไปด้วย ข้างในบรรจุเสื้อผ้าซึ่งเป็นชุดแม่บ้านหลายชุดด้วยกัน เป็นของที่แม่สามีต้องให้กับสะใภ้ ตามประเพณี เมื่อกลับไปหมู่บ้านเจ้าสาว สิ่งที่ถูกเขยและลูกสาวจะต้องทำร่วมกัน คือการไปหาของกินด้วยกัน การออกไปหาของกินด้วยกันครั้งแรก เรียกว่า “มือ เอะะ ชู ตา” การไปหาของกินร่วมกันครั้งแรกต้องมีสามีภรรยาหนึ่งคู่ไปเป็นพี่เลี้ยง ไม่เช่นนั้นจะถือว่าไม่ดี การไปหาของกินจะไปหาที่ห้วยหรือแม่น้ำที่ไม่ไกลจาก หมู่บ้านมากนัก เมื่อได้กุง ปู ปลามาแล้ว คนทำอาหารจะนำหีนก่อนเท่าหัวแม่มือสองก่อนใส่หม้อลงไปด้วย ซึ่งชาวกะเหรี่ยงเชื่อกันว่า การทำเช่นนี้เป็นการอวยพรเจ้าบ่าวเจ้าสาวทั้งสองให้มีอายุยืนตั้งก่อนหีนสองก่อนนี้ และร่วมกันกินข้าว เจ้าสาวเก็บจะเก็บก่อนหีนไว้อย่างดี หากก่อนหีนนั้นหายก็ให้มันหายขอให้มันหายมันเอง นี่เป็นธรรมเนียม ประเพณีขั้นสุดท้ายสำหรับการแต่งงาน คนกะเหรี่ยงถือว่าชีวิตแต่งงานสำคัญมาก จึงมีขั้นตอน ธรรมเนียมประเพณีมากมายและใช้เวลายาวนาน พิธีการแต่งงานที่สมบูรณ์แบบของกะเหรี่ยง สำหรับบางคนนั้น ต้องใช้เวลานานถึง 14-21 วัน คือนับตั้งแต่การไปสู่ขอจนถึงการไปหาของกินร่วมกันครั้งแรก (บ้านจอมยุทธ, ม.ป.ป.)

ความสำคัญของประเพณีแต่งงาน

การแต่งงานสำหรับชาวกะเหรี่ยงนั้น คือความหวังสูงสุดที่หนุ่มสาวกะเหรี่ยงรอคอย โดยการแต่งงาน นั้นเกิดจากรักความสมัครใจของทั้งสองฝ่าย เมื่อตกลงที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกันก็จะส่งเฒ่าแก่ไปทาบทาม ชาวกะเหรี่ยงมีความเคร่งครัดเรื่องการแต่งงานแบบผัวเดียวเมียเดียว และมีการหย่าร้างเกิดขึ้นน้อยมาก หากหญิงสาวคนไหนที่ให้กำเนิดบุตรนอกสมรส หรือยังไม่ได้เข้าพิธีแต่งงานจะถูกคนในสังคมกะเหรี่ยงรังเกียจและต้องทำพิธีขอขมาผีและชาวกะเหรี่ยงเชื่อว่าผู้นั้นจะประสบความลำบากและหาคู่ครองยากหรืออาจไม่มีคู่ครอง (เสาวลักษณ์ กาญจนธนสิน, 2559)

ประเพณีแต่งงาน เป็นพิธีศักดิ์สิทธิ์และสำคัญ นิยมแต่งในเดือนกุมภาพันธ์และห้ามแต่งในเดือน เมษายน “ในอดีตฝ่ายหญิงต้องไปขอฝ่ายชาย โดยมีพ่อสื่อไปขูดด้วยเงินสินสอด 1 บาท 50 สตางค์ ผู้ชาย เตรียมผ้าเช็ดหน้า 1 ผืนและของขวัญเป็นการตอบแทน ปัจจุบันในหมู่บ้านรุ่งกะสังฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย ออกค่าสินสอดกันคนละครึ่ง บางครอบครัวไม่มีค่าสินสอด แต่มีค่าอาหารหารเลี้ยงแขก หมู ไก่ ช่วยกันออก ทั้งสองฝ่าย (มะลิ ทองคำ, การสัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2565)

นอกจากความเชื่อทั้งในเรื่องของการเกิด การแต่งงาน การดำเนินชีวิตต่าง ๆ ของชาวกะเหรี่ยงนั้น ชาว

กะเหรี่ยงยังมีความเชื่อและข้อห้ามอื่น ๆ อีก

3. ความเชื่อ และข้อห้าม

ความเชื่อ

1. ศาลหน้าหมู่บ้านวันกะสัง เชื่อว่าศักดิ์สิทธิ์ ทุกคนที่ผ่านไปมาต้องกราบไหว้ หรือบิ๊ปแดรรถ เพื่อแสดงความเคารพ หากผู้ใดลบหลู่หรือล่วงเกินจะมีอันเป็นไป
2. ในเดือน 3 ขึ้น 3 ค่ำ แต่ละบ้านในหมู่บ้านต้องนำไก่ ข้าวเหนียว เหล้า มารวมกันแล้วนำไป เลี้ยงศาลเจ้า เพื่อเป็นกำบัง ขอขมา และให้คุ้มครองทุกคนในหมู่บ้าน
3. เวลาเข้าป่าทุกครั้งจะต้องขอเจ้าป่าเจ้าเขาให้คุ้มครองเราและห้ามมิให้เอาถ้วยหรือช้อน ตักน้ำจากลำธาร มาดื่ม เพราะจะเห็นเสือหรือมีกิ้งกิ้งไม้ตกมา
4. อาหารจำพวกนก ไก่ ปลา ที่เอาไปย่าง ก่อนจะกินต้องเอาออกจากไม้เสียบมาวางไว้ในถ้วยจานให้เรียบร้อย ฟืนในกองไฟต้องเอาออกให้หมด ถึงจะรับประทานได้ ถ้าไม่ทำเช่นนี้มีความเชื่อว่าจะเห็นเสือหรือสิ่งเหนือธรรมชาติ (มะลิ ทองคำ, การสัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2565)
5. การแต่งกาย

5.1 เด็กหญิงและหญิงสาวพรหมจรรย์จะแต่งกายเป็นชุดทรงกระบอกสีขาวเป็นสัญลักษณ์ แห่งความบริสุทธิ์สาวโสดยังไม่ได้แต่งงานตามจารีตของปกากะญอผู้ที่ยังมิได้แต่งงานจะสวมชุดขาว และไม่สามารถที่จะไปแต่งชุดสตรีที่แต่งงานแล้วได้เด็ดขาด หากมีหนุ่ม-สาวประพฤติผิดประเวณีก่อนแต่งงาน ผู้อาวุโสจะรีบจัดการให้มีการทำพิธีขอขมาเทพเจ้าศักดิ์สิทธิ์ หรือเรียกกันว่า “ตาที่ตาเต๊ะ” แล้วจัดการให้แต่งงานโดยเร็วที่สุดมิเช่นนั้นคนในชุมชนจะเกิดล้มป่วยไม่สบาย หรือทำมาหากินไม่ขึ้น ไม่ได้ผล สัตว์เลี้ยงจะล้มตาย เป็นต้น

5.2 การแต่งกายด้วยชุดขาวจะสิ้นสุดลงเมื่อแต่งงาน หญิงอยู่ในสถานภาพแต่งงานแล้ว จะแต่งตัวแบ่งออกเป็น 2 ท่อน ท่อนบนจะเป็นเสื้อดำประดับด้วยลูกเดือย นุ่งซิ่นสีแดงมีลวดลายที่ทำมาจากสีธรรมชาติเรียกว่า “หนึ่คิ” ผู้ที่มีสถานภาพเป็นแม่บ้านแล้ว ห้ามมิให้กลับไปแต่งชุดสีขาวเป็นอันขาด แม้ว่าสามีจะเสียชีวิตหรือหย่าร้างกันไปแล้วก็ตาม แม้แต่จะลองแต่งชุดสาวโสดก็ไม่ได้เพราะชุดขาวจะใส่ได้เฉพาะผู้ที่เป็นสาวโสดเท่านั้น

5.3 ผ้าโพกศีรษะของผู้หญิงปกากะญอในสมัยก่อนจะทอด้วยผ้าฝ้ายพื้นสีขาวเดินด้วยลาย สีแดง มีปล้อยชายผ้าทั้งสองข้างยาวประมาณ 1 คืบ หรือจะเป็นผ้าฝ้าย ทั้งสาวโสดและหญิงที่แต่งงานแล้วจะโพกหัวเหมือนกัน (มะลิ ทองคำ, การสัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2565)

ข้อห้าม

การอยู่ร่วมกันในสังคมจะต้องยึดถือระเบียบข้อบังคับ กฎจารีตประเพณี และเห็นคุณค่าของ

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน เพื่อให้ชุมชนดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

1. ข้อห้ามระหว่างคนกับธรรมชาติ

ก. ป่าช้า ป่าช้าจะเป็นป่าหวงห้ามสำหรับหมู่บ้าน ห้ามเข้าไปตัดต้นไม้และทำประโยชน์ใด ทุกคนต้องเคารพเพราะถือกันว่าเป็นแหล่งพักพิงของวิญญาณบรรพบุรุษ ซึ่งพวกท่านก็ต้องการความสงบร่มเย็น เช่นเดียวกัน

ข. สัตว์ป่า เช่น ชะนี ชะนีตายหนึ่งตัว ปาเจ็ดป่าต้องเจ็บเหงา นกตกตายหนึ่งตัว ต้นโพธิ์เจ็ดต้น ต้องวังเวง เพราะเป็นนกที่เชื่อสัตย์ต่อคู่หากคู่มันตายมันก็จะฆ่าตัวตายตาม และสัตว์ป่าขนาดใหญ่หลายชนิด จะห้ามการล่า และเมื่อถึงฤดูวางไข่ผสมพันธุ์และเลี้ยงลูกอ่อนจะห้ามล่าสัตว์ป่าทุกชนิด เพราะเป็นช่วงที่สัตว์ป่า ขยายพันธุ์ หากมีการล่าในช่วงนี้จะทำให้สัตว์สูญพันธุ์ได้ แม่น้ำลำธาร บริเวณต้นน้ำลำธารโดยเฉพาะตาน้ำผุด จะห้ามการตัดไม้ทำลายป่า ปลูกที่อยู่ในตาน้ำผุดหรืออยู่ในถ้ำห้ามจับ เพราะเชื่อกันว่าปลาเหล่านี้มีเจ้าของ เลี้ยงไว้ หากผู้ใดฝ่าฝืนข้อห้ามผู้นั้นเจ้าของธรรมชาติ เหล่านี้จะลงโทษ โดยการทำให้เจ็บป่วยได้

ค. ผักและต้นไม้ ห้ามโค่นต้นโพธิ์ต้นไทรเตี้ยนางพญาแมกไม้จะลงโทษ ผลไม้จะต้องรอให้ มันสุกก่อนถึงจะเก็บมากินได้ ห้ามเก็บกินขณะยังเป็นลูกอ่อน พืชผักและต้นไม้ทุกชนิดห้ามตัดทิ้งโดยเปล่าประโยชน์ ห้ามกาต้นไม้ เพราะเชื่อว่าต้นไม้ก็มีชีวิต รู้จักเจ็บรู้จักร้องไห้เช่นเดียวกับมนุษย์ ต้นไม้ ที่ให้ผลเป็นอาหารแก่มนุษย์ห้ามนำมาสร้างบ้าน (มะลิ ทองคำ, การสัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2565) 2. ข้อห้ามระหว่างคนกับชุมชนในสังคม

กะเหรี่ยงจะมีกฎของชุมชนเพื่อให้คนในหมู่บ้านยึดถือปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้สังคมอยู่ได้อย่างปกติสุข ดังนั้นจึงมีกฎข้อห้ามหลายประการ เช่น ข้อห้ามที่เกี่ยวกับกาลเวลา ห้ามตั้งหมู่บ้านบนเนินน้ำล่อม(เกาะ) ห้ามเก็บหน่อไม้เกินกอละ สามหน่อ ห้ามตัดไม้ไผ่เกินกอละสามลำ ห้ามเก็บชะอมกินในฤดูฝน ห้ามเก็บสมุนไพรมะเขือเทศ หากเก็บเกิน จะไม่เป็นยา

ข้อห้ามระหว่างคนกับคน

ก. ห้ามเกี่ยวกับคนที่มีกรรมกร อย่ายกเนื้อหมูป่าและสัตว์ที่ถูกเสือกัดตาย ห้ามเกี่ยวกับการเลือกคู่ครอง และการแต่งงาน ห้ามทะเลาะกันบนขันโตก

ข. ห้ามข้ามหัวเหยียบเท้าผู้อาวุโส เรื่องราวของข้อห้ามในชีวิตคนกะเหรี่ยงมีมากมาย ที่บรรพบุรุษยึดถือปฏิบัติกันมาช้านาน เช่น ข้อห้ามเกี่ยวกับการกินอาหารเป็นกุศโลบายสอนเด็กให้เชื่อฟังพ่อแม่ผู้เฒ่าผู้แก่ เช่น หัวไก่ ห้ามเด็กกิน เด็กกินเด็กจะมีสมองไม่ใส คอไก่ ห้ามเด็กกิน เด็กกินเด็กจะชอบเถียงพ่อแม่ ปีกไก่ ห้ามเด็กกิน เด็กกินเด็กจะมีความเชื่องช้า ขาไก่ ห้ามเด็กกิน เด็กกินเด็กจะชอบเที่ยวเตร่ กินไก่ ห้ามเด็กกิน เด็กกินเด็กจะดื้อ ตับไก่ ห้ามเด็กกิน เด็กกินเด็กจะขี้เกียจ ก้นไก่ ห้ามเด็กกิน เด็กกินเด็กจะพูดมาก หัวใจไก่ ห้ามเด็กกิน เด็กกินเด็กจะเกิดความอ่อนไหว เป็นต้น (บ้านจอมยุทธ, ม.ป.ป.)

บทสรุป

จากการศึกษาวิถีชีวิต ความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรมของชาวไทยกะเหรี่ยง (ปกากะญอ) ในหมู่บ้านรุ่งกะสัง ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ชุมชนบ้านทุ่งกะสังเป็นชุมชน ที่มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นในหลายด้าน เช่น อาหาร การแต่งกาย ภาษา ความเชื่อ ประเพณี วิถีวัฒนธรรม บ้านเรือน ชาวไทยกะเหรี่ยง (ปกากะญอ) ในหมู่บ้านรุ่งกะสังให้ความสำคัญกับการเกิดและการแต่งงาน เป็นอย่างมาก สะท้อนได้จากจำนวนวันที่ยาวนานซึ่งในบางครั้งตั้งแต่การสู่ขอไปจนถึงการออกหาอาหาร ใช้เวลายาวนานถึง 21 วัน นอกจากจำนวนวันในการจัดพิธีต่างๆ จะกินเวลายาวนานแล้วขั้นตอนพิธีการใน วันงานยังมีความละเอียดซับซ้อน อาทิ พิธีตีหม้อที่มีการแยกหัวหม้อเพื่อมอบให้เจ้าบ่าว กั้นหม้อเพื่อมอบให้เจ้าสาว พิธีสู่ขอชาวไทยกะเหรี่ยง (ปกากะญอ) ในหมู่บ้านรุ่งกะสัง มีประเพณีสู่ขอที่แตกต่างจากคนไทย ตรงที่ชาวบ้านในหมู่บ้านจะมีตัวแทนตัวบ่าว(ตัวประกัน) เพื่อเป็นหลักประกันว่า หากเกิดเหตุไม่คาดฝัน เจ้าบ่าวตัวจริงฯ ไม่สามารถมาเข้าพิธีแต่งงานได้ เจ้าบ่าวตัวประกันจะต้องเป็นผู้แต่งงานแทน จากการให้ความสำคัญเหล่านี้ ส่งผลให้คู่แต่งงานของชาวไทยกะเหรี่ยง (ปกากะญอ) ในหมู่บ้านรุ่งกะสังมีการหย่าร้างน้อยมาก ชาวบ้านจะให้ความสำคัญกับการอยู่แบบผัวเดียวเมียเดียว ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่ดีที่มีการสืบทอดต่อกันมานั่นเอง

คำสำคัญ : ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ ข้อห้าม หมู่บ้านรุ่งกะสัง

ที่มา :

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2024-09-23

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=2250&code_db=610004&code_type=05